ਸੁਸ਼ਮਾ ਸ਼ਿਵਕੁਮਾਰ ਡਾਗਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ।

ਬਨਾਮ.

ਮਧੁਰਕੁਮਾਰ ਰਾਮਕ੍ਰਿਸ਼ਨਜੀ ਬਜਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ

(2023 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 1854)

15 ਦਸੰਬਰ, 2023

[ਅਨਿਰੁਧਾ ਬੋਸ ਅਤੇ ਸੁਧਾਂਸ਼ੂ ਧੂਲੀਆ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਮੁੱਦਾ:

ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਸਾਲਸੀ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ। ਕੀ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰੈਫਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਵਿਵਾਦ ਅਜਿਹੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਸਾਲਸੀ ਕੋਲ ਭੇਜਣ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ 17.12.2019 ਦੀ ਕਨਵੇਯੈਂਸ ਡੀਡ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਾਲਸੀ ਧਾਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂ ਜੇ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਆਪਹੁਦਰੇ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਐਂਡ ਕੰਸੀਲੀਏਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1996 - ਇੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ-ਮੁਦਈਆਂ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਦੀਵਾਨੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਮੰਗੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ 17.12.2019 ਦੀ ਕਨਵੈਨੈਂਸ ਡੀਡ ਨੂੰ ਵੈਧ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ 17.09.2007, 20.70, 20.70,2013, 20.12.2019 ਦੇ ਕਈ ਹੋਰ ਰਜਿਸਟਰਡ ਵਿਕਾਸ ਸਮਝੌਤੇ। 03.12.2007 ਅਤੇ 27.02.2008 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ - ਜਵਾਬਦੇਹ-ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਐਂਡ ਕੰਸੀਲੀਏਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1996 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ - ਮਾਮਲਾ ਸਾਲਸੀ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ - ਮਲਕੀਅਤ:

ਆਯੋਜਿਤ: ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਮੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਿੰਨ ਇਤਰਾਜ਼ ਹਨ: ਪਹਿਲਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਨਵੈਨੈਂਸ ਡੀਡ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਕਾਸ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਕਲਾਜ਼ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਬਾਰੇ ਸੀ - 17.12.2019 ਦੀ ਕਨਵੇਯੈਂਸ ਡੀਡ ਅਤੇ ਮਿਤੀ 17.09.2007 ਦੇ ਪੰਜ ਵਿਕਾਸ ਸਮਝੌਤੇ। , 20.11.2007, 30.11.2007, 03.12.2007 ਅਤੇ 27.02.2008, ਸਾਰੇ ਆਪਣੇ ਸਰੋਤ ਨੂੰ 31.03.2007 ਅਤੇ 25.07.2008 ਦੇ ਦੋ ਤ੍ਰਿ-ਪੱਖੀ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲੱਭਦੇ ਹਨ - ਟ੍ਰਿਬਿਟ ਐਗਰੀਮੈਂਟ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ-ਪੱਖੀ ਸਮਝੌਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਹੀ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੋ ਤਿਕੋਣੀ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਵਿੱਚ 'ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਕਲਾਜ਼' ਦੀ ਵਿਆਪਕ ਭਾਸ਼ਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਠਾਏ ਗਏ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ - ਦੂਜਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਇਹ ਸੀ ਕਿ

ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀ ਅਰਥਾਤ ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਇੱਕ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਲਈ ਸਾਲਸੀ ਉਪਾਅ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਇਹ ਨਿਪਟਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਡੀਡ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਹੈ ਜਾਂ ਡੀਡ ਤੋਂ ਉੱਠੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਹੈ। , ਇਹ ਕੇਵਲ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਾਰਵਾਈ ਹੋਵੇਗੀ ਨਾ ਕਿ ਰੀਮ ਵਿੱਚ - ਤੀਜਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਧੋਖਾਧੜੀ ਬਾਰੇ ਸੀ - ਸੈਕਸ਼ਨ 8 ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਈ ਗਈ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ - ਸਿਵਾਏ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਗੰਜੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਲਗਾਤਾਰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਗੰਭੀਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ - ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕਾਨੂੰਨ 'ਤੇ ਸਹੀ ਨਤੀਜੇ ਦਿੱਤੇ ਹਨ - ਨਹੀਂ ਦਖਲ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।[ਪੈਰਾ 6,18,19,20]

ਬੂਜ਼ ਐਲਨ ਅਤੇ ਹੈਮਿਲਟਨ ਇੰਕ. ਬਨਾਮ ਐਸਬੀਆਈ ਹੋਮ ਫਾਇਨਾਂਸ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਹੋਰ, [2011] 7 SCR 310 : (2011) 5 SCC 532; ਵਿਦਿਆ ਡਰੋਲੀਆ ਬਨਾਮ ਦੁਰਗਾ ਟਰੇਡਿੰਗ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ, [2020] 11 SCR 1001 : (2021) 2 SCC 1; ਉੱਤਰਾਖੰਡ ਪੂਰਵ ਸੈਨਿਕ ਕਲਿਆਣ ਨਿਗਮ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰੀ ਕੋਲਾ ਫੀਲਡ ਲਿਮਿਟੇਡ, (2020) 2 SCC 455– 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ।

NTPC ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ SPML Infra Ltd., (2023) 9 SCC 385; BSNL ਬਨਾਮ Nortel ਨੈੱਟਵਰਕ, [2021] 2 SCR 644 : (2021) 5 SCC 738; ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਐੱਮ. ਹੇਮਲਤਾ ਦੇਵੀ ਅਤੇ ਹੋਰ। ਬਨਾਮ ਬੀ. ਉਦਾਸਰੀ, 2023 INSC 870; ਵੇਦਰਫੋਰਡ ਆਇਲ ਟੂਲ ਮਿਡਲ ਈਸਟ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਬੇਕਰ ਹਿਊਜ਼ ਸਿੰਗਾਪੁਰ ਪੀਟੀਈ 2022 ਐਸਸੀਸੀ ਔਨਲਾਈਨ ਐਸਸੀ 1464; ਡੇਕਨ ਪੇਪਰ ਮਿੱਲਜ਼ ਬਨਾਮ ਰੀਜੈਂਸੀ ਮਹਾਵੀਰ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀਜ਼, [2020] 13 SCR 427 : (2021) 4 SCC 786; ਏਲੀਅਨਜ਼ ਡਿਵੈਲਪਰਸ (ਪੀ) ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਜਨਾਰਦਨ ਰੈੱਡੀ, 2015 ਐਸਸੀਸੀ ਔਨਲਾਈਨ ਹਾਈਡ 370; ਰਸ਼ੀਦ ਰਜ਼ਾ ਬਨਾਮ ਸਦਾਫ਼ ਅਖਤਰ, [2019] 12 SCR 460 : (2019) 8 SCC 710 - ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2023 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 1854।

2021 ਦੇ WP ਨੰਬਰ 8836 ਵਿੱਚ ਬੰਬਈ ਦੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਫ਼ ਨਿਆਂਇਕ ਦੇ ਮਿਤੀ 10.12.2021 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਦੇਵਾਂਸ਼ ਮੋਹਤਾ, ਸ਼ਿਰੀਸ਼ ਕੇ. ਦੇਸ਼ਪਾਂਡੇ, ਮਿਸ. ਰੁਚਾ ਪ੍ਰਵੀਨ ਮੰਡਲਿਕ, ਕਿਰਨ ਸ਼੍ਰੀਰੰਗ ਮੋਹਿਤੇ, ਕੁ. ਇਸ਼ਿਤਾ ਵਾਈ ਸ਼ਾਹ, ਸ. ਸੋਨਾਕਸ਼ੀ ਮੋਂਗਾ, ਮੋਹਿਤ ਗੌਤਮ,

ਅਪੂਰਵ ਸ਼ਰਮਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ। ਡਾ. ਏ.ਐੱਮ. ਸਿੰਘਵੀ, ਸ਼ਿਆਮ ਦੀਵਾਨ, ਸ੍ਰ. ਐਡਵੋਕੇਟ, ਸ਼੍ਰੀਰਾਜ ਧਰੁਵ, ਅੰਕੁਰ ਸਹਿਗਲ, ਮਿਸ. ਸਵਾਤੀ ਸੁਤਾਰ, ਸ. ਐਸ. ਲਕਸ਼ਮੀ ਅਈਅਰ, ਕੌਸ਼ਤੁਭ ਸਿੰਘ, ਉਦੈ ਆਦਿਤਿਆ ਬੈਨਰਜੀ, ਚਿਰਾਗ ਨਾਇਕ, ਸਿਧਾਰਥ ਸੀਮ, ਈ.ਸੀ. ਅਗਰਵਾਲਾ, ਤਿਸ਼ਮਪਤੀ ਸੇਨ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰਿਧੀ ਸੰਚੇਤੀ, ਅਨੁਰਾਗ ਆਨੰਦ, ਕੁ. ਤਸਮੀਆ ਤਲੇਹਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ. ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ।

ਵੱਲੋਂ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ

ਸੁਧਾਂਸ਼ੂ ਧੂਲੀਆ, ਜੇ.

1. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸਾਲ 2021 ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਇੱਕ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ ਸਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ 17.12.2019 ਦੀ ਕਨਵੈਨੈਂਸ ਡੀਡ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਰਜਿਸਟਰਡ ਵਿਕਾਸ ਸਮਝੌਤੇ ਮਿਤੀ 17.09.2007, 20.11. .2007, 30.11.2007, 03.12.2007 ਅਤੇ 27.02.2008 ਨੂੰ ਵੈਧ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। 31.03.2007 ਅਤੇ 25.07 ਦੇ ਦੋ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਰਬਿਟਰਲ ਕਲਾਜ਼ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਕੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਕੋਲ ਭੇਜਣ ਲਈ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ/ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਐਂਡ ਕੰਸੀਲੀਏਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1996 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ" ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਭੇਜੀ। .2008. ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਨੇ ਕਨਵੈਨੈਂਸ ਡੀਡ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਦਾ ਆਧਾਰ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹਨ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 13.10.2021 ਦੇ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਸਾਲਸੀ ਲਈ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ/ਮੁਦਈਆਂ ਦੁਆਰਾ 2021 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ. 8836 ਵਿੱਚ ਬੰਬੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਮਿਤੀ 10.12.2021 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ/ਮੁਦਈ ਹੁਣ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹਨ।

2. ਇੱਥੇ ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰੈਫਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਵਿਵਾਦ ਅਜਿਹੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਸਾਲਸੀ ਕੋਲ ਭੇਜਣ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਨਵੈਨੈਂਸ ਡੀਡ ਮਿਤੀ 17.12.2019 ਵਿੱਚ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਕਲਾਜ਼ ਜਾਂ

ਜੇਕਰ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਆਰਬਿਟਰੇਬਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੇਸ ਦੇ ਸੰਖੇਪ ਤੱਥ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ:
ਮੈਸਰਜ਼ ਐਮਰਾਲਡ ਏਕਰਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ (ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰ. 2) ਨੂੰ ਸਵਰਗੀ ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਿਵਕੁਮਾਰ ਡਾਗਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੁਸ਼ਮਾ ਸ਼ਿਵਕੁਮਾਰ ਡਾਗਾ (ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰ. 1) ਦੁਆਰਾ ਰੀਅਲ ਅਸਟੇਟ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ 18.04.2006 ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸ਼ਿਵਕੁਮਾਰ ਡਾਗਾ (ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ 'SD' ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ), ਮਧੁਰਕੁਮਾਰ ਰਾਮਕ੍ਰਿਸ਼ਨਜੀ ਬਜਾਜ ਅਤੇ ਓਆਰਐਸ ਵਿਚਕਾਰ ਦੋ ਤ੍ਰਿਪੱਖੀ ਸਮਝੌਤਿਆਂ 'ਤੇ ਹਸਤਾਖਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'MB' ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਅਤੇ M/s. Emerald Acres Private Limited (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'EAPL' ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਸੰਪੱਤੀ ਨੂੰ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ, ਵਪਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹੋਰ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਜੋ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਆਪਸੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਮਿਤੀ 31.03.2007 ਅਤੇ 25.07.2008 ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਤਿਕੋਣੀ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਧਾਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ:

“ਇਹ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਹਿਮਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਇਸ ਸਮਝੌਤੇ ਤੋਂ ਛੁਹਣ ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਵਾਦ ਜਾਂ ਮਤਭੇਦ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਧਿਰਾਂ ਅਜਿਹੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਅਤੇ ਮਤਭੇਦਾਂ ਨੂੰ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਭੇਜੇਗੀ। ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਐਂਡ ਕੰਸੀਲੀਏਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1996 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਜਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੋਧ।

3. ਸ਼ਿਵਕੁਮਾਰ ਡਾਗਾ ਦੀ ਮੌਤ 08.05.2011 ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ (ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰ. 1) ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ (ਅਪੀਲੈਂਟ ਨੰ. 2) ਨੂੰ 10.02.2011 ਦੀ ਵਸੀਅਤ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰੋਬੇਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰਿਕਾਰਡ ਅਨੁਸਾਰ ਕੇਸ ਅਜੇ ਵੀ ਲੰਬਿਤ ਹੈ।

4. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਅਰਥਾਤ, ਐਸ.ਡੀ. ਦੀ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨੇ ਫਿਰ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਇੱਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ 17.12.2019 ਦੀ ਡੀਡ ਆਫ ਕੰਵੇਯੈਂਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਵਿਕਾਸ ਸਮਝੌਤੇ ਦੋ ਤ੍ਰਿਪੱਖੀ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਐਲਾਨਿਆ ਜਾਵੇ।

5. 17.12.2019 ਦੀ ਕਨਵੈਨੈਂਸ ਡੀਡ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਪੰਜ ਵਿਕਾਸ ਸਮਝੌਤੇ ਮਿਤੀ 17.09.2007, 20.11.2007, 30.11.2007, 03.12.2007 ਅਤੇ

27.02.2007, 27.02.2019 ਨੂੰ ਅਵਧੀ ਵਜੋਂ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਾਰੇ ਆਪਣੇ ਸਰੋਤ 31.03.2007 ਅਤੇ 25.07.2008 ਦੇ ਦੋ ਤ੍ਰਿਪੱਖੀ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲੱਭਦੇ ਹਨ।

6. 2007 ਅਤੇ 2008 ਦੇ ਤ੍ਰਿਪੜੀ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਲਈ ਪਹਿਲੀ ਸ਼ਰਤ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਵਿਕਾਸ ਸਮਝੌਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਦੋ ਤ੍ਰਿਪੱਖ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਸਰੋਤ ਲੱਭਦੇ ਹਨ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਹੀ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮਿਤੀ 31.03.2007 ਅਤੇ 25.07.2008 ਦੇ ਦੋ ਤਿਕੋਣੀ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਵਿੱਚ "ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਕਲਾਜ਼" ਦੀ ਵਿਆਪਕ ਭਾਸ਼ਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਠਾਏ ਗਏ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰੇਗੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਾਲਸੀ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

7. 'ਅਦਾਲਤ' ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਹੁਣ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ, ਸਾਲਸੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸੀਮਤ ਹੈ। ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਅੰਤਰੀਵ ਸਿਧਾਂਤ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਾਲਸੀ ਅਤੇ ਸੁਲਾਹ ਐਕਟ, 1996 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਹਮੇਸ਼ਾ ਇੱਕ ਨਿਆਂਇਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

5. ਨਿਆਂਇਕ ਦਖਲ ਦੀ ਹੱਦ.- ਇਸ ਭਾਗ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਫਿਲਹਾਲ ਲਾਗੂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਇਸ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਵੀ ਨਿਆਂਇਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗੀ।
ਸਾਲ 2015 ਵਿੱਚ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀਆਂ ਸੋਧਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 8 ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚ, ਨਿਆਂਇਕ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਸੰਸ਼ੋਧਿਤ ਧਾਰਾ 8 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ। :
8. ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਰੈਫਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋਵੇ।—
(1) ਇੱਕ ਨਿਆਂਇਕ ਅਥਾਰਟੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਕੋਈ ਧਿਰ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਤੱਤ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਪਹਿਲਾ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਨਾ, ਫਿਰ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਫੈਸਲੇ, ਫ਼ਰਮਾਨ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ

ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਭੇਜੋ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਕੋਈ ਵੈਧ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤਾ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(2) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ 'ਤੇ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਅਸਲ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤੇ ਜਾਂ ਇਸਦੀ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਮੂਲ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤਾ ਜਾਂ ਇਸਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਸਾਲਸੀ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਧਿਰ ਕੋਲ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਕਤ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਜਾਂ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ

ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਕਾਪੀ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਫਿਰ, ਇਸ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਨਾਲ ਅਜਿਹੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਸਲ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਬੁਲਾਵੇ। ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ।

(3) ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਮੁੱਦਾ ਨਿਆਂਇਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲੰਬਿਤ ਹੈ, ਇੱਕ ਸਾਲਸੀ ਸ਼ੁਰੂ ਜਾਂ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਾਲਸੀ ਅਵਾਰਡ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 8 ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਵਿੱਚ ਸੋਧਾਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ, 2014 ਦੀ 246ਵੀਂ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸਨ:

"33. ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਐਂਡ ਕੰਸੀਲੀਏਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1996 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 8 ਅਤੇ 11 ਵਿੱਚ ਸੋਧਾਂ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਨਿਆਂਇਕ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਸਿਰਫ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤ/ਨਿਆਂਇਕ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤਾ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਾਂ ਖਾਲੀ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਹ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ/ਨਿਆਂਇਕ ਅਥਾਰਟੀ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਦਲੀਲ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਾਲਸ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸਾਲਸੀ ਲਈ ਭੇਜੇਗੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਸ਼ਾਇਦ. ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਂਇਕ ਅਥਾਰਟੀ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਸਾਲਸੀ ਲਈ ਨਹੀਂ ਭੇਜੇਗੀ ਜੇਕਰ ਉਸਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤਾ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਇਹ ਰੱਦ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਨਿਆਂਇਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਕੋਲ ਭੇਜੇਗਾ, ਅਤੇ ਆਰਬਿਟਰਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇਵੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੇਕਰ ਨਿਆਂਇਕ ਅਥਾਰਟੀ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਮਝੌਤਾ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਿੱਟਾ ਅੰਤਿਮ ਹੋਵੇਗਾ ਨਾ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ। "

ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਐਂਡ ਕੰਸੀਲੀਏਸ਼ਨ (ਸੋਧ) ਬਿੱਲ, 2015 ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 8 ਦੀ ਸੋਧ ਲਈ ਧਾਰਾ ਦਾ ਨੋਟ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:

ਬਿੱਲ ਦਾ ਕਲਾਜ਼ 4 ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 8 ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਨਿਆਂਇਕ ਅਥਾਰਟੀ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸਾਲਸੀ ਲਈ ਭੇਜੇਗੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਕੋਈ ਵੈਧ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤਾ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਧਿਰ ਕੋਲ ਮੂਲ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤਾ ਜਾਂ ਇਸਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ ਬਰਕਰਾਰ ਹੈ, ਅਜਿਹੀ ਧਿਰ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਨਾਲ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਦਾਇਰ ਕਰੋ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਅਸਲ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤੇ ਜਾਂ ਇਸਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਬੁਲਾਉਣ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ। ਧਾਰਾ 8 (ਨਾਲ ਹੀ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11) ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਮੂਲ ਉਦੇਸ਼ ਸਾਲਸੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਸਿਵਾਏ ਉਸ ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਜਿੱਥੇ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ, ਕੋਈ ਵੈਧ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤਾ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ।

8. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, 2007 ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ 2008 ਦਾ ਤ੍ਰਿਪੱਖੀ ਸਮਝੌਤਾ, ਬਾਅਦ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਮਝੌਤਿਆਂ, ਆਵਾਜਾਈ ਆਦਿ ਦਾ ਆਧਾਰ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਧਾਰਾ ਵੀ ਇਸਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਵਿਆਪਕ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੇਖ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ। ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੀ ਖ਼ਾਤਰ, 2008 ਦਾ ਤ੍ਰਿਪੜੀ ਸਮਝੌਤਾ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਵਾਦ, ਇਹਨਾਂ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਇਸ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਛੂਹਣ ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਸਾਲਸੀ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।" ਇਸ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਦੀਵਾਨੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਵਿਵਾਦ ਗੈਰ-ਮਨੁੱਖੀ ਹੈ, ਵੀ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵਿਵਾਦ ਇੱਕ ਜਾਇਦਾਦ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਮਿਤੀ 31.03.2007 ਅਤੇ 25.07.2008 ਦੇ ਦੋ ਤਿਕੋਣੀ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ।

9. ਮਿਤੀ 31.03.2007 ਦੇ ਤ੍ਰਿਪੱਖੀ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਦਾ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਵਿਕਾਸ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ (ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ)। 31.03.2007 ਦੇ ਤ੍ਰਿਪੱਖੀ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੜ੍ਹਦੀ ਹੈ: “SD ਅਤੇ MB ਨੇ ਸਹੀ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਸੰਪੱਤੀ ਨੂੰ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ, ਅੱਗੇ ਵਪਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੌਦੇ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹੋਰ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਜੋ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਚਕਾਰ ਆਪਸੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ

ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਐਕਵਾਇਰਸ਼ਨ ਜੋ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਦੇਸ਼ ਵਾਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਕੰਪਨੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ MB ਅਤੇ SD ਕੋਲ 90:10 ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਇਕੁਇਟੀ ਹੋਵੇਗੀ।

10. ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਬੂਜ਼ ਐਲਨ ਅਤੇ ਹੈਮਿਲਟਨ ਇੰਕ. ਬਨਾਮ ਐਸਬੀਆਈ ਹੋਮ ਫਾਈਨਾਂਸ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਹੋਰਸ, (2011) 5 SCC 532 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖਰਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਵਿਵਾਦ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੈਰ-ਮਨੁੱਖੀ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਿਆਹ ਸੰਬੰਧੀ ਵਿਵਾਦ, ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਵਿਵਾਦ। , ਜਾਂ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਸੀਂ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਵਾਦ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਜੋ ਕਿ ਖਪਤਕਾਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ, 2019 ਵਜੋਂ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਇੱਕ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੇ ਸੰਸਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ: “35. ਆਰਬਿਟਰਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵਿਵਾਦ ਦੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਚੁਣੇ ਗਏ ਨਿਜੀ ਮੰਚ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਚੁਣੇ ਗਏ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਗਠਿਤ ਜਨਤਕ ਮੰਚ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਦੀਵਾਨੀ ਜਾਂ ਵਪਾਰਕ ਝਗੜਾ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ, ਜਿਸਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸਿਧਾਂਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਲਸੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਹੱਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਆਰਬਿਟਰਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਰਥਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਜੋਂ ਜਨਤਕ ਮੰਚਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੇਸਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਜਨਤਕ ਮੰਚਾਂ (ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ) ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਣੇ ਲਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਾਖਵੇਂ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੁਆਰਾ ਨਿੱਜੀ ਮੰਚ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਜਿੱਥੇ ਕਾਰਨ/ਵਿਵਾਦ ਅਨਿਯਮਤ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲੰਬਿਤ ਹੈ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸਾਲਸੀ ਲਈ ਭੇਜਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ, ਭਾਵੇਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਜਿਹੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਫੋਰਮ ਵਜੋਂ ਸਾਲਸੀ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹੋਣ। ਵਿਵਾਦ।"

11. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਵਿਦਿਆ ਡਰੋਲੀਆ ਬਨਾਮ ਦੁਰਗਾ ਟਰੇਡਿੰਗ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ, (2021) 2 SCC 1 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਚਾਰ ਗੁਣਾ ਟੈਸਟ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਸਾਲਸੀ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਸਨ: "
(1) ਜਦੋਂ ਕਿਰਿਆ ਦਾ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਰੈਮ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਰੀਮ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

(2) ਜਦੋਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਤੀਜੀ-ਧਿਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ; erga omnes ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ; ਕੇਂਦਰੀ ਨਿਰਣੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਅਤੇ ਆਪਸੀ ਨਿਰਣਾ ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ
(3) ਜਦੋਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਰਾਜ ਦੇ ਅਟੁੱਟ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਕਾਰਜਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਆਪਸੀ ਨਿਰਣਾ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(4) ਜਦੋਂ ਝਗੜੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਰਥਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਕਾਨੂੰਨ (ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਗੈਰ-ਮਨੁੱਖੀ ਹੋਵੇ।
ਫਿਰ ਵੀ, ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੇਸ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਬੂਜ਼ ਐਲਨ (ਸੁਪਰਾ) ਜਾਂ ਵਿਦਿਆ ਡਰੋਲੀਆ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹਨ।

12. ਵਿਦਿਆ ਡਰੋਲੀਆ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਸਿਰਫ ਧਾਰਾ 8 ਜਾਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਰੱਦ ਕਰੇਗੀ ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤਾ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਜਾਂ ਵਿਵਾਦ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ "ਪ੍ਰਤੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੈਰ-ਸੰਗਠਿਤ" ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ NTPC ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ SPML Infra Ltd. (2023) 9 SCC 385 ਵਿੱਚ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

13. BSNL ਬਨਾਮ Nortel Networks (2021) 5 SCC 738 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਆਰਬਿਟਰਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਵਿਵਾਦ ਗੈਰ-ਮਨੁੱਖੀ ਹੋਵੇ। ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਖਪਤਕਾਰ ਵਿਵਾਦ ਜੋ ਕਿ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖਰੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਹਨ, ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹਨ। (ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਐਮ. ਹੇਮਲਤਾ ਦੇਵੀ ਅਤੇ ਹੋਰਸ. ਬਨਾਮ ਬੀ. ਉਦਯਸ਼੍ਰੀ 2023 INSC 870)।

14. ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 16 ਆਰਬਿਟਰਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਬੇਅੰਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਰਾਜ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 16 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ: “16. ਆਰਬਿਟਰਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਰਾਜ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ।—(1) ਆਰਬਿਟਰਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਰਾਜ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਜਾਂ ਵੈਧਤਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਤਰਾਜ਼ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, -

(a) ਇਕ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਧਾਰਾ ਜੋ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਦੀ ਹੈ ਨੂੰ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਸ਼ਰਤਾਂ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ; ਅਤੇ (ਬੀ) ਆਰਬਿਟਰਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਫੈਸਲਾ ਕਿ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਰੱਦ ਅਤੇ ਰੱਦ ਹੈ, ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਧਾਰਾ ਦੀ ਅਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ipso ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ

(2) ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਕਿ ਆਰਬਿਟਰਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕੋਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ; ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਸਾਲਸ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਹੈ।

(3) ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਕਿ ਆਰਬਿਟਰਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਆਰਬਿਟਰਲ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਣ ਦਾ ਕਥਿਤ ਮਾਮਲਾ ਉਠਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

(4) ਆਰਬਿਟਰਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਜਾਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਹ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਸਮਝਦਾ ਹੈ।

(5) ਆਰਬਿਟਰਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਜਾਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ, ਜਿੱਥੇ ਆਰਬਿਟਰਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਆਰਬਿਟਰਲ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖੇਗਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਆਰਬਿਟਰਲ ਅਵਾਰਡ ਕਰੇਗਾ .

(6) ਅਜਿਹੇ ਆਰਬਿਟਰਲ ਅਵਾਰਡ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਧਿਰ ਧਾਰਾ 34 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਜਿਹੇ ਆਰਬਿਟਰਲ ਅਵਾਰਡ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ।

15. ਆਰਬਿਟਰਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਸਾਲਸੀ ਧਾਰਾ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਅਤੇ ਵੈਧਤਾ ਸਮੇਤ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਵਿੱਚ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, ਆਰਬਿਟਰਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਆਪਣੀ ਯੋਗਤਾ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਹੈ। ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਉੱਤਰਾਖੰਡ ਪੂਰਵ ਸੈਨਿਕ ਕਲਿਆਣ ਨਿਗਮ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਨਾਰਦਰਨ ਕੋਲ ਫੀਲਡ ਲਿਮਟਿਡ (2020) 2 SCC 455 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਤਾਜ਼ਾ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਨਜਿੱਠਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ:

“7.11। "ਕੰਪੇਟੇਨਜ਼-ਕੰਪੇਟੇਨਜ਼" ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ, ਜਿਸ ਨੂੰ "ਕਾਬਲੀਅਤ-ਯੋਗਤਾ" ਜਾਂ "ਕਾਬਲੀਅਤ ਡੀ ਲਾ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ" ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਆਰਬਿਟਰਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਸਮੇਤ, ਆਪਣੇ

ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਰਾਜ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। , ਅਤੇ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਜਾਂ ਵੈਧਤਾ। ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਨਿਆਂਇਕ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਆਰਬਿਟਰਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਥਰੈਸ਼ਹੋਲਡ 'ਤੇ ਨਾਕਾਮ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। kompetenz ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਪਵਾਦ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਨੂੰ ਧੋਖਾਧੜੀ ਜਾਂ ਧੋਖੇ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਅੱਤਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਪਵਾਦ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿੱਥੇ ਗੱਲਬਾਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀਆਂ, ਅੰਤਿਮ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਪੂਰਵ-ਪੱਧਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਡਰਾਫਟ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਡਰਾਫਟ ਸਮਝੌਤਾ ਸਾਲਸੀ ਕਰਨ ਦਾ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਹੋਵੇਗਾ, ਨਾ ਕਿ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸਵੀਕ੍ਰਿਤੀ। ਕੰਟਰੈਕਟ ਐਕਟ, 1872 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 7 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਨੂੰ ਪੂਰਨ ਅਤੇ ਅਯੋਗ ਹੋਣ ਲਈ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ [ਡਰੈਸਰ ਰੈਂਡ ਐਸ.ਏ. ਬਨਾਮ ਬਿੰਦਲ ਐਗਰੋ ਕੈਮ ਲਿਮਟਿਡ, (2006) 1 ਐਸਸੀਸੀ 751. ਬੀਐਸਐਨਐਲ ਬਨਾਮ ਟੈਲੀਫ਼ੋਨ ਕੇਬਲਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ, (2010) ਵੀ ਵੇਖੋ) 5 SCC 213 : (2010) 2 SCC (Civ) 352. PSA ਮੁੰਬਈ ਇਨਵੈਸਟਮੈਂਟਸ Pte ਵੇਖੋ। ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਪੋਰਟ ਟਰੱਸਟ, (2018) 10 SCC 525 : (2019) 1 SCC (Civ) 1]। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਵੈਧ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਆਰਬਿਟਰਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵਿਵਾਦਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨ ਸਕਦਾ। ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤਾ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਾਂ ਵਿਵਾਦ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਨ। ਨਿਊਯਾਰਕ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਦਾ ਆਰਟੀਕਲ V(1)(a) ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਅਵਾਰਡ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤਾ “ਉਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਅਧੀਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਾਂ, ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਸੰਕੇਤ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਦੇਸ਼ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

7.12 1996 ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਿਧਾਨਿਕ ਇਰਾਦਾ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਅਤੇ ਸਾਲਸੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਨਿਆਂਇਕ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸਾਰੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਅਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਆਰਬਿਟਰਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ।

7.13 ਧਾਰਾ 16 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਤੇ ਪੂਰਵ ਸੰਦਰਭ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਧਾਨਕ ਨੀਤੀ, ਸੀਮਾ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਸਾਲਸ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ

ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ। ਸੈਕਸ਼ਨ 16 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਆਰਬਿਟਰਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਹੋਂਦ ਜਾਂ ਵੈਧਤਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ "ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਸਮੇਤ" ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਰਾਜ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 16 ਇੱਕ ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਉਪਬੰਧ ਵਜੋਂ ਹੈ, ਜੋ ਆਰਬਿਟਰਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਛੂਹਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਮੁਢਲੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝੇਗਾ। ਸੀਮਾ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 16 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਾਲਸ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ, ਨਾ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰੀ-ਰੈਫਰੈਂਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ 'ਤੇ ਵਿਵਾਦ ਨਾ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਸਮੇਤ ਸਾਰੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸਾਲਸ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ।

16. ਆਰਬਿਟਰਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਇਹ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇਣ ਪਿੱਛੇ ਉਦੇਸ਼ ਸਾਲਸੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਵੇਦਰਫੋਰਡ ਆਇਲ ਟੂਲ ਮਿਡਲ ਈਸਟ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਬੇਕਰ ਹਿਊਜ਼ ਸਿੰਗਾਪੁਰ ਪੀਟੀਈ 2022 ਐਸਸੀਸੀ ਔਨਲਾਈਨ ਐਸਸੀ 1464 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 16 ਦਾ ਨਿਰਪੱਖ ਅਧਿਐਨ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਧਾਰਾ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਖੁਦ ਅਤੇ ਸਾਲਸ ਨੂੰ ਇਸਦੀ ਹੋਂਦ ਅਤੇ ਵੈਧਤਾ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ।

17. 2015 ਦੇ ਸੋਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਵੈਧ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤਾ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਗੈਰ-ਮਨੁੱਖੀਤਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਇੱਕ ਧਿਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਖਪਤਕਾਰ ਨੂੰ "ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ" (ਬੂਜ਼ ਐਲਨ ਸੁਪਰਾ)। ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਤੰਗ ਖੇਤਰ ਦੇ ਛੋਟੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 11 (6) ਜਾਂ ਧਾਰਾ 8 ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਜਾਂਚ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਬਹੁਤ ਸੀਮਤ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ ਸੈਕਸ਼ਨ 8 ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਦੋਵਾਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਏ ਜਾਣਗੇ। ਇਹ ਇਤਰਾਜ਼ ਸੱਚੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਧਾਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਮਾਮਲਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਆਰਬਿਟਰੇਬਲ ਹੈ, ਪਰ ਅਕਸਰ ਇਹ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਿਵਾਰਣ ਵਿਧੀ ਦੀ ਇੱਕ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਲਈ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

18. ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਭੇਜੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 8 ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਮੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਿੰਨ ਇਤਰਾਜ਼ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹੇਠਲੀਆਂ ਦੋ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। 17.12.2019 ਦੀ ਕਨਵੈਨੈਂਸ ਡੀਡ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਾਲਸੀ ਧਾਰਾ ਦੀ

ਅਣਹੋਂਦ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਬਾਰੇ ਪਹਿਲੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਬਾਰੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਿਛਲੇ ਪੈਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।

19. ਦੂਸਰਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਭਾਵ ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਰੀਮ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਸਾਲਸੀ ਕੋਈ ਉਪਾਅ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਸਵਾਲ ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕੋਈ ਹੋਰ ਰੀਸ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ. ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ
ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਡੇਕਨ ਪੇਪਰ ਮਿੱਲ ਬਨਾਮ ਰੀਜੈਂਸੀ ਮਹਾਵੀਰ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀਜ਼, (2021) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 786 ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਾਰੀਆਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਅਤੇ ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਇੱਕ ਕਿਸੇ ਡੀਡ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਜਾਂ ਡੀਡ ਤੋਂ ਉੱਠਣ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ, ਇਹ ਕੇਵਲ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਾਰਵਾਈ ਹੋਵੇਗੀ ਨਾ ਕਿ ਰੀਮ ਵਿੱਚ। ਏਲੀਅਨਜ਼ ਡਿਵੈਲਪਰਜ਼ (ਪੀ) ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਜਨਾਰਦਨ ਰੈਂਡੀ, 2015 ਐਸਸੀਸੀ ਔਨਲਾਈਨ ਹਾਈਡ 370 ਵਿੱਚ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਗਲਤ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਾਹਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 31 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਰੀਮ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਇਹ ਨਿਰਣਾਇਕ ਕਾਰਜ ਕੇਵਲ ਸਮਰੱਥ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿਸੇ ਸਾਲਸ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਕਿਸੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਧਾਰਾ 31 ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਰੀਮ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ, ਨੂੰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਨੂੰ ਗਲਤ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਾਹਤ ਐਕਟ, 1963 ਦੇ ਪੂਰੇ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਦਾਇਰੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਡੇਕਨ ਪੇਪਰ ਮਿੱਲਜ਼ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਵਿਗਾੜਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਾਹਤ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਰਾਹਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਐਕਟ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪਰ ਵਿਅਕਤੀਤਵ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਿਰਿਆ ਹੈ।

20. ਤੀਜਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਧੋਖਾਧੜੀ ਬਾਰੇ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 8 ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਉਠਾਈ ਗਈ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਿਵਾਏ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਉਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਲਗਾਤਾਰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਗੰਭੀਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਰਸ਼ੀਦ ਰਜ਼ਾ ਬਨਾਮ ਸਦਾਫ਼ ਅਖਤਰ, (2019) 8 SCC 710 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੋ ਸ਼ਰਤਾਂ ਰੱਖੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ

ਅਦਾਲਤ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਕੋਲ ਭੇਜਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇੱਕ ਫੋਰਮ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸੁਚੇਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਹਿਲਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪੂਰੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ, ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤਾ, ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਦੂਸਰਾ, ਕੀ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਛੂੰਹਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬੇਦਖਲ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਜਨਤਕ ਡੋਮੇਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਸਬੰਧਤ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੀ ਗੰਭੀਰ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਲਈ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਸਾਲਸੀ.

21. ਵਰਤਮਾਨ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ 31.03.2007 ਅਤੇ 25.07.2008 ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਤਿਕੋਣੀ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਾਲਸੀ ਧਾਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਜੋ ਬਾਅਦ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਦਾ ਆਧਾਰ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੈਧ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕਨਵੈਨੈਂਸ ਡੀਡ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਹੀ ਨਤੀਜੇ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਈ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਅਪੀਲ ਦੀ ਕੋਈ ਤਾਕਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
ਖਰਚਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਰਡਰ ਨਹੀਂ।
ਹੈੱਡਨੋਟ: ਅੰਕਿਤ ਗਿਆਨ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ: ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Tarun Mehra

Advocate